

Metodológia vied

Sylabus kurzu 2014/2015

Konanie:	utorok, 9:05 – 10:35, Š3
Kód:	A-boLO-010-2
Kredity/hodiny:	3/2 (1P/1S)
Hodnotenie:	50P/50Z
Vyučujúci:	Mgr. Juraj Halas, PhD. (juraj@halas.tk)
Konzultácie:	utorok, 11:30 – 13:30, Š518
Web kurzu:	http://www.halas.tk/vyuka/mv

1 Ciele kurzu

Poslucháči kurzu sa oboznámia so základnými problémami metodológie vedy a osvoja si jednak všeobecné zásady, ktorými sa riadi výskum v prírodných i spoločenských vedách, jednak zodpovedajúcu odbornú terminológiu.

2 Podmienky udelenia kreditov

Udelenie záverečného hodnotenia, a teda aj kreditov za predmet, predpokladá splnenie nasledujúcich podmienok:

1. vypracovanie a včasné odovzdanie písomných domácich úloh,
2. absolvovanie priebežného testu,
3. absolvovanie záverečného testu.

3 Hodnotenie

Výsledná známka za predmet sa skladá z dvoch častí: z *priebežného hodnotenia* (50 %) a z *hodnotenia v skúšobnom období* (50 %). Výsledné hodnotenie si tiež možno zlepšiť (alebo zhoršiť) prostredníctvom *mimoriadneho hodnotenia*.

3.1 Priebežné hodnotenie

Poslucháči kurzu získavajú počas semestra body za:

1. písomné domáce úlohy (spolu 10 bodov),
2. priebežný test (spolu 10 bodov).

3.1.1 Domáce úlohy

Úloh bude spolu päť a každá sa hodnotí dvomi bodmi. Úlohy budú zamerané buď na aplikáciu učiva z poslednej hodiny, alebo na samostatnú prácu s novou problematikou (v druhom prípade sa bude hodnotiť najmä úsilie vynaložené na riešenie problému, ako aj včasnosť odovzdania úlohy).

Zadania úloh sa zverejňujú na webovej stránke kurzu. Úlohy sa odovzdávajú výlučne e-mailom (ako príloha) na adresu ulohy@halas.tk. Úlohu treba odovzdať vždy do nedele (najneskôr do 23:59) pred nasledujúcou hodinou. Úloha odovzdaná po tomto termíne, resp. plagiát, sa bude hodnotiť o bodmi z 2. Úlohu nemožno odovzdať spätne, takže toto hodnotenie je definitívne. Čas odovzdania úlohy sa určí podľa času doručenia e-mailu.

Pri hodnotení domácich úloh sa zohľadňuje aj pravopisná, gramatická a štylistická kvalita prejavu.

3.1.2 Priebežný test

Priebežný test sa uskutoční zhruba v polovici semestra a pokryje materiál, ktorý dovtedy preberieme. Termín testu sa stanoví a ohlásí týždeň vopred. Test bude hodnotený spolu 10 bodmi. Neúčast' na teste sa hodnotí o bodmi z 10. Náhradné ani opravné termíny sa k priebežnému testu neposkytujú.

3.2 Hodnotenie v skúšobnom období

Záverečný test sa uskutoční v skúšobnom období a bude hodnotený spolu 20 bodmi. Bude zahŕňať aj jednu nepovinnú, „bonusovú“ otázku hodnotenú 1 alebo

2 bodmi. Každý poslucháč kurzu má nárok na jeden riadny a dva opravné termíny.

3.3 Mimoriadne hodnotenie

Počas semestra možno získať, ale tiež stratiť body z priebežného hodnotenia.

1. Za aktivitu na hodine (napríklad za správnu odpoveď na otázku, upozornenie na chybu v prezentácii a pod.), ako aj za vypracovanie nepovinných úloh, možno *získať body*. Nepovinných úloh bude v priebehu semestra 4 – 5, pričom každá bude hodnotená 1 – 2 „bonusovými“ bodmi.
2. Vo výnimočných prípadoch možno *stratiť body* za vyrušovanie, opakované neskoré príchody, atď.
3. Za každú neospravedlnenú neprítomnosť nad povolené dve absencie (viď nižšie) poslucháč automaticky stráca štyri body z priebežného hodnotenia.

3.4 Výpočet výslednej známky

Výsledný počet bodov pozostáva:

1. z bodov za priebežné hodnotenie:
 - a) max. 10 bodov za domáce úlohy,
 - b) max. 10 bodov za priebežný test,
 - c) plus alebo mínus body za aktivitu, absencie atď.;
2. z bodov zo záverečného testu (max. 20 plus body za „bonusovú“ otázku).

Výsledná známka sa vypočíta z celkového súčtu bodov za semester podľa nasledujúcej tabuľky:

ZNÁMKA	POČET BODOV
A	40 – 39
B	38 – 35
C	34 – 31
D	30 – 27
E	26 – 24
FX	menej ako 24 bodov

Príklady hodnotenia:

1. Poslucháč získa spolu 8/10 za domáce úlohy, 8/10 za priebežný test a 17/20 za záverečný test. Celkový počet bodov je 33, výsledná známka je C.

2. Poslucháč získa 10/10 za domáce úlohy, 9/10 za priebežný test, 19/20 za záverečný test, ale stratí 4 body za jednu neospravedlnenú absenciu (nad rámec dvoch povolených). Celkový počet bodov je 34, výsledná známka je C.
3. Poslucháč získa 4/10 za domáce úlohy, 6/10 za priebežný test, 13/20 za záverečný test, ale získa 2 body za aktivitu na hodine a ďalšie 2 body za vypracovanie nepovinných úloh. Celkový počet bodov je 27, výsledná známka je D.

3.5 Absencie

Poslucháči kurzu majú nárok na dve neospravedlnené absencie, ktoré môžu vyčerpať kedykoľvek a bez ohlásenia. Ďalšie absencie možno ospravedlniť len vo výnimočných prípadoch na základe písomných lekárskeho potvrdení a pod.

4 Štruktúra kurzu

Výučba bude mať prevažne formu prednášok. Poslucháči dostanú na webovej stránke kurzu k dispozícii elektronickú verziu prezentácie z každého stretnutia, ako aj všetku povinnú literatúru. Nižšie nájdete jednotlivé témy a obsahové celky, ktoré v priebehu semestra preberieme.

Veda, metodológia, filozofia

Vedy o vede, metodológia vedy. Veda, pseudoveda, protoveda. Problém demarkácie. Metodologické znaky vedy. Špecifická vedeckého poznania.

Jazyk vedy

Pragmatika. Typológia rečových aktov a druhy výpovedí vo vede. Sémantika. Sémantická klasifikácia výrazov. Klasifikácia výrokov na analytické, syntetické, *a priori*, *a posteriori*. Druhy výrokov v (empirickej) vede.

Základné myšlienkové postupy

Deduktívne usudzovanie. Nededuktívne usudzovanie: enumeratívna indukcia, štatistické usudzovanie, usudzovanie analógiou, reduktívne (abduktívne) usudzovanie.

Štruktúra vedeckého výskumu

Hypoteticko-deduktívny model vedeckého výskumu. Pojem nezávisle a závisle premennej. Typy premenných. Operacionalizácia. Verifikácia a falzifikácia hypo-

téz. Problém holizmu a problém anomálií.

Empirické metódy

Teoretická zaťaženosť empirických postupov. Fakt, dáta, evidencia. Pozorovanie. Meranie. Intenzívne a extenzívne veličiny. Validita a reliabilita merania. Experiment. Pojem kontrolnej premennej. Vzorkovanie. Pojem vzorky a populácie.

Konceptuálne metódy

Definovanie, explikovanie. Analýza: konceptuálna a kauzálna. Klasifikácia. Abstrakcia, idealizácia, konkretizácia. Modelovanie. Myšlienkový experiment.

Vedecké zákony a teórie, vedecké vysvetlenie

Hypotézy, teórie a zákony. Funkcie vedeckých zákonov: systematizácia, explanácia, predikcia. Vedecká explanácia. Kauzalita verzus korelácia. Predikcia a retrodikcia. Vedecké teórie, ich vlastnosti a výstavba.

Problémy metodológie sociálnych vied

Prírodné, spoločenské a humanitné vedy. Pojem intencionality. Spor metodologického naturalizmu a antinaturalizmu.

5 Literatúra alebo „Z čoho sa máme učiť na test?“

Okrem prezentácií, ktoré budú k dispozícii na webovej stránke kurzu, sa poslucháči kurzu môžu obrátiť k literatúre, ktorá bude takisto sprístupnená v elektronickej podobe.

V dostatočnom predstihu pred priebežným i záverečným testom dostanú poslucháči kurzu podrobný zoznam tematických okruhov, ktorých sa budú týkať otázky v testoch.